

Účast veřejnosti při ochraně životního prostředí

2013

I. Jančářová

MEZINÁRODNÍ ÚPRAVA

- Aarhuská úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k ochraně ve věcech životního prostředí (1998 Aarhus)
- Sdělení MZV č. 124/2004 Sb.m.s.
- Protokol o integrovaném registru úniků a přenosů znečišťujících látek (PRTR) (Kijev 2003)

AARHUSKÁ ÚMLUVA

- Čl. 2 odst. 4
 - „**veřejnost**“ znamená jednu nebo více fyzických nebo právnických osob a - v souladu s vnitrostátní právní úpravou nebo praxí - jejich sdružení, organizace nebo skupiny;
- Čl. 2 odst. 5
 - . **"dotčená veřejnost"** je veřejnost, která je - nebo může být - ovlivněna environmentálním rozhodováním, *anebo* která má na tomto rozhodování určitý zájem; pro účely této definice se u nevládních organizací podporujících ochranu životního prostředí a splňujících požadavky vnitrostátních právních předpisů předpokládá, že mají na environmentálním rozhodování zájem.

AARHUSKÁ ÚMLUVA

Pilíře:

- Přístup k informacím
- Účast veřejnosti na rozhodování
- Přístup k právní ochraně

AARHUSKÁ ÚMLUVA

Přístup k informacím o životním prostředí:

- **Aktivní** – právo veřejnosti získávat informace a povinnost úřadů informace sbírat a rozšiřovat aktivně bez žádosti (PRTR/IRZ)
- **Pasivní** – právo veřejnosti získat informace od příslušných úřadů a povinnost těchto úřadů informace poskytnout na základě žádosti

AARHUSKÁ ÚMLUVA

Účast na rozhodování:

- rozhodování o povolení pro určitý typ činnosti nebo zařízení
- příprava plánů a programů v oblasti životního prostředí
- příprava politik v oblasti životního prostředí
- příprava právních předpisů

AARHUSKÁ ÚMLUVA

Přístup k právní ochraně - možnost napadat správní akty či opomenutí správních úřadů i soukromých osob u nezávislého a nestranného orgánu:

- Prosazování práva na přístup k informacím,
- Prosazování práva na účast veřejnosti,
- Prosazování práva životního prostředí obecně

AARHUSKÁ ÚMLUVA

Čl. 9 odst. 3

- každá strana zajistí, aby osoby z řad veřejnosti splňující kritéria, pokud jsou nějaká stanovena ve vnitrostátním právu, měly přístup ke správním nebo soudním řízením, aby mohly vznášet námitky proti jednání, aktům nebo opomenutí ze strany soukromých osob nebo orgánů veřejné správy, jež jsou v rozporu s ustanoveními jejího vnitrostátního práva týkajícího se životního prostředí.

EVROPSKÁ ÚPRAVA

- Směrnice č. 2003/4/EC o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí
- Nařízení 166/2006/ES, kterým se zřizuje evropský registr úniků a přenosů znečišťujících látek
- Směrnice č. 2003/35/EC o účasti veřejnosti na přípravě plánů a programů s dopadem na životní prostředí

EVROPSKÁ ÚPRAVA

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1367/2006 o použití ustanovení Aarhuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k ochraně ve věcech životního prostředí na orgány a subjekty Společenství

EVROPSKÁ ÚPRAVA

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES ze dne 27. června 2001 o posuzování vlivů některých **plánů a programů** na životní prostředí
- Směrnice EP a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých **veřejných a soukromých záměrů** na životní prostředí

ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

- Z.č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
- Z.č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí
- Z.č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci
- Z.č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Z.č. 254/2001 Sb., o vodách a další
(vše v posledním znění)

ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

Veřejnost - jedna nebo více fyzických či právnických osob anebo jejich skupin:

- jednotlivé fyzické a právnické osoby (každý)
- skupiny osob bez právní subjektivity
- skupiny osob s právní subjektivitou (např. občanská sdružení, politické strany, obecně prospěšné společnosti)
- zástupce veřejnosti

ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

- Přístup k informacím o životním prostředí
- Viz samostatná přednáška

ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

Formy účasti veřejnosti na ochraně životního prostředí:

- výkon práva shromažďovacího
- výkon práva sdružovacího
- výkon práva petičního
- podávání podnětů
- podávání stížností
- výkon práva podílet se na správě věcí veřejných
- účast v místním referendu
- účast ve správních řízeních
- účast ve správních procesech, které nemají povahu správních řízení
- účast v rámci soudnictví
 - občanskoprávní
 - správní
 - trestní
 - Ústavní soud
- uzavírání smluv, dohod
- ostatní formy participace na ochraně životního prostředí
 - Veřejné stráže
 - Zapojení do rad národních parků

Veřejnost coby účastník ve správních řízeních

Účastníci řízení:

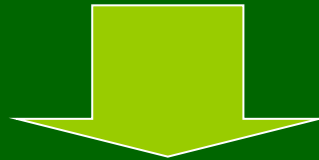
- Obecná právní úprava
- Zvláštní právní úprava

účasť ďalších subjektů, o nichž tak stanoví zvláštní zákon

Veřejnost coby účastník ve správních řízeních

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (§ 70)

- Řízení podle zák.č. 114/1992 Sb.
- Účast občanských sdružení ve správních řízeních, v nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny – tj. i podle jiného zákona:
 - Územní řízení
 - Stavební řízení
 - a další.

Veřejnost coby účastník ve správních řízeních

Z.č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů § 23 odst 9:

Místně příslušná jednotka občanského sdružení nebo obecně prospěšné společnosti, jejímž předmětem činnosti je ochrana veřejných zájmů chráněných podle zvl. předpisů, nebo obec dotčená záměrem se stává účastníkem navazujících řízení, pokud

- a) Podala písemné vyjádření k oznámení, dokumentaci nebo posudku
- b) Příslušný úřad ve svém stanovisku uvedl, že toto vyjádření do stanoviska zahrnul a
- c) Správní úřad rozhodující v navazujícím řízení nerozhodl, že veřejné zájmy, které OS hájí, nejsou v navazujícím řízení dotčeny.

Veřejnost coby účastník ve správních řízeních

- Z.č. 254/2001 Sb., o vodách (§ 115 / 7)
- Z.č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci (§ 7 odst. 1 písm. d))
- Z.č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti (§ 18 odst. 1)
- Z.č. 167/2008 Sb., o ekologické újmě (§ 8 odst. 2)

- zák.č. 18/1997 Sb., atomový zákon (§ 14 odst. 1)
 účastníkem řízení je **pouze** „žadatel“
Občanská sdružení nejsou účastníky (NSS, ÚS)

Práva účastníků v rozhodovacích procesech

- právo účastnit se vyjmenovaných řízení,
- právo být informován o určitém okruhu informací z řízení, a to přiměřeně, včas a účinně (včetně podkladových materiálů k rozhodnutí a výsledného rozhodnutí),
- právo na dostatečnou lhůtu na přípravu na jednotlivé fáze řízení,
- právo účastnit se již v rané fázi řízení, kdy jsou ještě všechny možnosti otevřené,
- právo podávat připomínky/námítky
- právo na řádné vypořádání připomínek/námítek veřejnosti ve výsledném rozhodnutí.

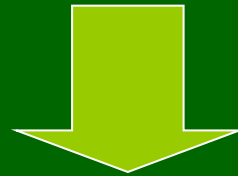
Další způsoby účasti veřejnosti ve spr. procesech

Veřejnost, jež není v postavení účastníka:

- Nahlížení do dokumentů
- Připomínky, vyjádření (ÚPD, EIA, ...)
- Námitky (zástupce veřejnosti při pořizování ÚPD)
- Účast na veřejném projednání (návrhy bezpečnostních programů a zpráv a vnějších havarijních plánů, EIA)

Přístup k právní ochraně

- možnost napadat správní akty či opomenutí správních úřadů i soukromých osob u nezávislého a nestranného orgánu

- přezkum správních rozhodnutí soudem
- ochrana proti nečinnosti (z.č. 150/2002, soudní řád správní v posledním znění)

Přístup k právní ochraně

Z.č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů § 23 odst. 10

- Občanské sdružení nebo obecně prospěšná společnost, jejichž předmětem činnosti je ochrana životního prostředí, veřejného zdraví nebo kulturních památek, nebo obec dotčená záměrem, pokud podaly ve lhůtách stanovených tímto zákonem písemné vyjádření k dokumentaci nebo posudku, se mohou žalobou z důvodu porušení tohoto zákona domáhat zrušení navazujícího rozhodnutí vydaného v řízení podle zvláštních právních předpisů, postupem podle soudního řádu správního.
- Odkladný účinek žaloby je vyloučen.

Čl. 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy

- každá strana zajistí, aby osoby z řad veřejnosti splňující kritéria, pokud jsou nějaká stanovena ve vnitrostátním právu, měly přístup ke správním nebo soudním řízením, aby mohly vznášet námitky proti jednání, aktům nebo opomenutí ze strany soukromých osob nebo orgánů veřejné správy, jež jsou v rozporu s ustanoveními jejího vnitrostátního práva týkajícího se životního prostředí.
 - Problém s přímým účinkem cit. Ustanovení
 - C-240/09

Rozsudek NSS: 6 Ao 5/2010 - 43

Návštěvní řád NP Šumava:

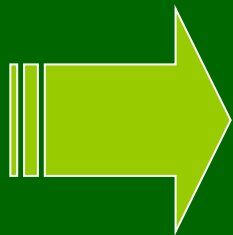
- Schválen Správou NP Šumava dne 17.7.2010
- Opatření obecné povahy
- Úprava splouvání Teplé Vltavy v úseku Soumarský most - most u Pěkné (součást EVL - NATURA 2000)
- Návrh na zrušení té části OOP, jež se dotýká splouvání uvedené části řeky

Rozsudek NSS: 6 Ao 5/2010 - 43

- Navrhovatelé:
 - a) Okrašlovací spolek Zdíkovska
 - b) D.K. – občanka obce Zdíkov
- Zkrácení na právu na spravedlivý proces
- Zkrácení na právu na příznivé životní prostředí

Rozsudek NSS: 6 Ao 5/2010 - 43

- **Aktivní legitimace (SŘS § 101a odst.1)**

Dotčení práv hmotných

- navrhovatel a) (NGO)
- navrhovatel b) (FO)

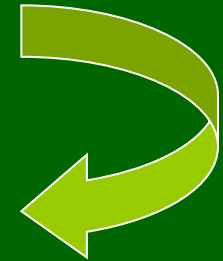
- z pohledu vnitrostátního práva
- z pohledu práva EU

Rozsudek NSS: 6 Ao 5/2010 - 43

- Návštěvní řád NP Šumava
- Splouvání Vltavy v daném úseku

- Posouzení vlivů záměru na ŽP
- Hodnocení důsledků záměru na EVL nebo ptačí oblasti (naturové posouzení)
- Posouzení vlivů koncepce

Rozsudek NSS: 6 Ao 5/2010 - 43

Závěr:

- Návrh je důvodný
- Návštěvní řád NP Šumava byl vydán nezákonným způsobem, neboť nebylo respektováno ust. § 45i ZOPK
- NSS zrušil napadenou část návštěvního řádu

Použité prameny

- I. Jančářová: Právo životního prostředí pro bakaláře, Munipress, MU Brno
- Průchová, I.: Přednáška Účast veřejnosti při ochraně životního prostředí, 2010